

The Project Gutenberg eBook of "Soitto on suruista tehty"

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: "Soitto on suruista tehty"

Author: Antti Mäkinen

Release date: June 11, 2007 [eBook #21803]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK "SOITTO ON SURUISTA TEHTY" ***

Produced by Matti Järvinen and Distributed Proofreaders Europe.

"Soitto on suruista tehty".

Historiallisia runoelmia:

I. Pilatus.

II. Piispa Tuomas.

Kirjoittanut
Aliqvist.

Ensimmäisen kerran julkaistu 1902.

"Soitto on suruista tehty".

Soitto on suruista tehty,
Laulu tuskista ta'ottu —
Siksi soitto on tulinen,
Teräpäiset sen vasamat,
Nuolet kaikki käytyänsä
Tuntehitten polttavassa
Ahjoss' aina hehkuvassa,
Sitten sieltä siirrettynä
Tuonen kylmihin vesihin,
Jäissä kärki karaistuna.

PILATUS.

HISTORIALLINEN RUNOELMA.

(Jylhä vuorenrotko Galliassa talvis-aikaan v. 38. Lähinnä näkyy kalju kalliokukkula; kauempana kohoavat lumipeitteiset vuoret; rotkon pohjalla juoksee kuohuva virta).

PILATUS (seisoen louhuisella kalliopaadella kaljun kukkulan alapuolella):

Oi, Jupiter, ja koston jumalat,
Joill' asehina säihkysalamat
Syöstessä sielut rikollisien
Tartaron ikuisehen tulehen!
Tääll' olin virvoitusta toivonut,
Miss' elon tuli lähes sammunut:
Vilu on luonnon povi luminen;
Hallaa halaten kuoli kukkanen.
Voi, turhaa! Kallio tää kaljupää
Taas sieluhuni tulta virittää,
Tuskien tulta ikipolttavaa,
Jott' ei voi valtameri sammuttaa.
Siinä se on taas sama Golgatha,
Jot' olen kauhistunut vuosia!
Voi, eikö päiväks'kään sen kirous
Minulta poistu — kova kadotus!
Turhaan ma Kaanaan jätin meren taa:
Sen kummut silmissäni haamottaa
Miss' ikään liikun, minne käännähdän,
Golgathaa kaikkialla säikähdän.
Voi, miksi tuomitsinkaan vanhurskaan,
Pyhimmän ihmisistä kuolemaan!
Haa! Muistan katsehesi, Kuningas
Totuuden maasta tullut, armias
Kaikille, hellä, nöyrä, kärsivä,
Kuitenkin jalo, uljas, ylevä
Kuin jumalista joku tullunna
Ihmiseks' oisi — oi, ken katsoa
Voi silmihiisi — taivas, puhtaus,
Kuin Jupiterin pyhä leimaus
Polttava tulikiivaudessaan,
Niin oli katsehesi ainiaan
Tutkiva sydänjuuriammekin,
Vaikk' ihanasti säälin kyynelin
Katselit läpi sielun syntien,
Anteeksi annoit erehtyvillen.
Kuitenkin, mikä kumma vavistus
Niin värähytti — sielun kirkkaus
Niin loisti otsallaan, kuin aurinko —
Ijäti uusi silmän nautinto —
Loistavi kirkkahinna, noustessaan
Ylitse Vesuvion, hehkullaan
Purpurahohtehesen läikkyvään
Verhoten maat ja meren siintävään
Kylväen kultaa aalto-aavikkoon,
Yleten taivaan sinikuvukkoon,
Jot' ihmis-silm' ei kestä katsoa —
Sokeaks' saisi uhkarohkea,
Ken sitä tohtis' edes yrittää —
Niin minun täytyi pääni käännältää:
Silmäin taivahissa silmiensä
Huikenivat, eivät ennellänsä
Enää konsa voine parantua.
— — Mutta kuka tuolla? Vanha tuttu.

KAIFAS (tulee, huomaamatta Pilatusta, tähystää kaljua kalliota ja lausuu):

Hyi, kuinka sydäntäni puistattaa!
Onko tämä ilkeätä unelmaa?
Vai joko alantehet Gehennan

Aukenevat eteheni ihalan?
Sydäntä jäätää, mieltä viluttaa
Muistaissa ristiä — ja kamalaa!
Povessa tuntuu orjantappuraista,
Pistoa skorpionin polttavaista;
Kuin munaskuita puris käärmehet
Ja söisi maksaa madot tuliset!
Oi, orjantappuroilla kruunattu
Ja säälittä verihin ruoskittu
Jeesus Natsareenus! Kuin lempeä
Kärsivä muotosi — sitä näkyä
En voi — oi, en voi kons' unhottaa —
En päivän pimennystä kauheaa,
Maanjäristystä, koska valkeus
Silmies sammui — mikä kauhistus! —
Kuin veren ääni maasta nouseva
Jumalan luokse vastaan minua!
Haudattu ruumis kovaan kallioon
Kätetty sotilaitten vartioon,
Sinetillämme kiven lukiten.
Turhaan! Sotilahat paeten
Juoksivat kaupunkihin kertomaan
Nähneensä vartioina ollessaan
Pitkäisen leimauksen muotoisen
Enkelin tulleen ja Jeesuksen
Noussehen elävänä ilmoillen!

— — — — —

Mik' on tää kukkula, mi tuijottaa
Vastahani, muistuttava Golgathaa?
Pakeninhan maasta luvatusta
Ylitse meren Rooman kunnahille; —
Etsin sielulleni virvoitusta —
Roonen rannikoille kukkiville.
Mutta viel' en lohduitusta löynnyt —
Luulin löytäväni edes täällä,
Missä luonnon jylhän syvyydessä
Rauhan henget asustavat — mutta
Täällä sama näky kangastaapi
Silmihini; kirottu se päivä,
Jona synnyin, jolloin äiti armas
Ensi kerran näki esikoisen,
Pojan, ylpeyden äidin lemmen!
Kirottu se hetki, milloin loime
Papiksi ja tulin tuomariksi,
Jolla valta oli neuvostossa
Syyttää Sinua, oi Natsareenus!
Sinun tulisilmäs sieluhuni
Iski taivahasta tulipalon,
Jonk' ei liekit konsa sammu. Herra,
Suuri Jehova Sa taivahissa
Näet tuskat kurjan Kaifas papin.

PILATUS:

Haa! Sa peto verta janoova,
Tunnetko sa tunnon tuskia?

KAIFAS (katsoo hämmästyneenä ympärillensä ja huomaa Pilatuksen):

Pilatus! Kurja ihmispelkuri,
Sinun on syysi murhatekoni.

PILATUS:

Minunko syyni, konna katala?
Sinähän yllyttäen kaikkia
Kansasi nostit raivoon veriseen,
Mi vaati Natsareenon uhrikseen.

KAIFAS:

Sinulla valta — mulla viekkaus;
Yllytys turha oli pelotus,
Jolla en voinut olis mitäkään
Ellet sa pelkurina pesemään
Ruvennut käsiäis — turha ilve! —
Ken tieten tuomitsevi syyttömän,
Ei verta tunnoltansa lipeän
Kautt' eli veden koko maailman
Puhdista; tuomiolla Jumalan
Saa vastata kuin konsa murhaaja.

PILATUS:

Tää onko palkintosi, utala,
Avusta, mink' annoin asialles?
Sinä konna veriruskea,
Ulkokullattu ja kavala,
Jonka juonet minut rikkomaan
Sekä kansas saattoi kapinaan!

KAIFAS:

Asiamme oli erehdystä;
Tarkotuksenamme oli valta:
Pitää käsissämme kansan ohjat,
Tiedon avaimet ja jumalaisen
Herran tuntemisen salaisuuden,
Minkä kautta kansakunnallemme
Oli suotu eri asemansa,
Pakanoille valon antajana.
Luulimme — oi, kurjaa sokeutta! —
Jeesuksen, tuon Natsaretin pojan,
Viettelevän kansan, kukistavan
Valtamme ja Fariseusten lahkoon,
Isänmaallisuuden tukipylyvään.
Pilatus! me aina vihasimme
Sinua ja Rooman väkivaltaa;
Rautakyttyessä verisessä
Raadeltu ja rusikoitu kansa
Katkoa jo tahtoi kahlehensa.
Mutta Natsareenon opetukset
Oudon leiman painoi henkehemme,
Herättäen uuden elon-ilmeen:
Synnintunnon rajun intohimon,
Sekä armon valon ihanaisen,
Jonka taivahinen, hellä mieli
Poisti kaiken vihan vihollista
Vastahan ja kylvi rakkauden
Unijuomaa verihaavoihimme,
Joihin katkerata, kirvelevää
Ruohoa koin koetimme kylvää.
Voi! me luulimme myös näkevämme
Oudoss' ilmeessä salavoimat
Paholaisen, niissä ihmetöissä,
Joita Hän niin aulihisti teki!
Luulo tämä oli eksytystä,
Jolla lumos' silmiämme käärme
Helvetistä, henki ikivaiheen.

Sillä nyt ma näen liian myöhään:
Tosi hengen-elämän Hän tulta
Sytyttäen, nosti kansan hengen
Katsomahan ikikirkkautta
Jumalan, ja Hänen armossansa
Omistamaan uuden elonvoiman,
Minä kansalleni pimeyttä
Tahdoin tyrkyttää ja kuolemata,
Enkä voinut tietystikkään hurja —
Mitä voisi ihmistoukka kurja
Vastaan Jehovaa! — Niin meidän työmme
Vain täytti ennustukset aikaisemmat.

— — — — —

Pilatus! sa Rooman edustaja!
Jospa totuutt' oisit totellunna,
Minuakin oisit auttanunna
Kuulemahan oikeuden ääntä!

PILATUS:

Vanha kettu! Etpä parannusta
Todell' oisi tehdä tahtonunna.
Jollet olis saanut Pilatusta
Kieltäs kuulemahan myrkyllistä,
Toiset keinot oisit keksinynnä
Surmatakses Elon Ruhtinahan.

KAIFAS:

Ehkä! Olkoon! Kirottu se päivä,
Jolloin ensin kuulin Jehovasta,
Totuudesta taivaan kirkkahasta,
Jonk' en oppia ma ymmärtänyt,
Kosk' en antanut sen pyhän kärjen
Käydä sieluhuni sisimpähän,
Siellä tuottamahan tuomiolle
Halujani, pahan alkujuurta
Kuolettamaan armonsanomalla,
Jonka Messias on maailmahan
Tuova — ehkä tuonut — kirousta
Monenkertaisesti minulle; — ma
Syöksyn Gehennahan tulisehen —
Tuonne virran veteen vilpoisehen,
Sammuttaos tuskieni tulta!

(Syöksähtää kalliolta virtaan ja hukkuu).

PILATUS:

Vääryyden palkka, kruunu rikoksen
On kosto saavuttava syyllisen.
Ma etsein valtaa, perin kurjuuden;
Kunniaa, saaden ylenkatsehen.
— Häntä seuraisinko? Maailmalle
Tehden tilin lyhyen: sen loisto
Eipä paljon maksa, madon syömä
On jo kunniasi, Rooma suuri!
Väkivalta sijass' oikeuden,
Verinen ja julma sortovalta
Imee voiman kansan ytimistä,
Kuni verimadot jäsenistä
Nukkuvaisen rauhallisen yöllä,
Joka herää vasta tuskihinsa,
Koska verenvuoto-kuumehessa

Polttaa päätä, kieltä karvastelee,
Sydän voimatonna hytkähtelee,
Silmät peittävi jo kalman kelmi,
Henki juopi Lethen pimennosta.

(Rotkon pohjalta nousee Juudas Iskariotin haamu).

Uh! Ken tuolla, kumma kuvatus?
On muoto musta kuni Erebus,
Ja katse kolkko, tuima, toivoton!
Ken olet, lausu, kurja onneton?
Jo lienee täyteen tullut kadotus,
Kosk' ulos sieltä sinut oksentaa,
Voimatta niellä palaa kauheaa!

JUUDAS:

Ei syökse helvettikään kidastaan
Mun kaltaistani toista maailmaan:
Ma olen mustempi, kuin saatana,
Sill' olen ollut läsnä Kristusta.
Kuin käärme koettelin myrkyttää
Ma taivahista, pyhää elämää;
Ma skorpiooni Pyhän povella,
Noin sydänjuuriin salaa pureva.
Mutt' itseheni myrkky kohdistui,
Hän kavalluksen kautta kirkastui,
Verellä pesi synnit ihmisten,
Sovitti kaikki — itsens' uhraten.
Minulle yksin ikipimeys —
Min' olen ihmisen häväistys.

PILATUS:

Juudas! Haa! mua katsees kauhistaa!
Miks' olet tullut, haamu veretön?

JUUDAS:

Ma tulin toveria noutamaan:
Helvetin ahjoon lisä-sytykkeitä.

PILATUS:

Toverus julma! Ken on toveris?

JUUDAS:

Sinä myöskin, sekä pappi Kaifas!

PILATUS:

Minäkö sun toverisi, julma!

JUUDAS:

Jumalan Pojan sinä tuomitsit,
Verihin ruoskit, ristiinnaulitsit.
Minäpä, kurja, kultaa himoten
Vain Hänet myin, kuin orjan alhaisen,
Kuni rosvo varastetun aasin,
Peljätessään kiinni joutuvansa.
Kaifas osti, veren maksoi hinnan.
Kirottu yöhyt — musta — ikuinen!
Vihollisjoukon verta janoovan,
Kuin susilauman saatoin ulvovan

Oi, Getsemanee, pyhään puistohois!
Hän oli tyyni, hellä minulle —
Voi, se hellyys sieluani polttaa!
Siin' oli suru jumalallinen!
Ei rohkeutt' ois' ollut petokseen,
Mutt' oli käärme saanut satimeen
Sieluni kurjan — uh! taas puistattaa —
Voi tuskan tulta ikikauheaa!
On kuni ilma öinen, viileä
Liehuisi, tuuli puitten lehvissä
Hiljainen värähdellen suhahtais,
Kuin öljypuitten siimeksessä silloin —
Siell' olin ennen ollut juhla-illoin —
— Yhdessä kera rakkaan Mestarin
Hartaudessa mielin puhtahin —
Nyt kuljin joukon julman edellä:
Kas, tuolla näen Hänet lähellä!
Ma ehdottomast' ensin vavahdan —
Voi, sydän julma, mikset särkynyt;
Oi, verilähde, mikset kuivunut?
Kirottu jalka sinä kannatit!
Niin, minä astuin Häntä lähelle —
Kirottu kas skorpiooni pisti,
Mutt' oka myrkyllinen kääntyvi
Sydämmeheni, jossa polttavi
Tulihaava ijankaikkisesti!
Taivahan puhtaan sulohuulille —
Joist' armo, autuus vuosi virtana —
Suutelon annoin — musta perkele!
Opetuslapsi kavaltajana!
Nähden ihmeteot, opetukset
Kuulin, sanat armon ihanimmat,
Muistihin kätkein osat parahat.
Voi! mutt' annoin sijaa synnille.
Sydäntä ensin kalvoi katumus,
Vaan vähitellen kypsyi paatumus,
Ennen kuin ma sitä ajattelin —
Noin vain vähitellen varastelin
Kukkarosta kiiltäväistä kultaa.
Niin himo kullan petti sydämmein,
Myrkytti mielen, riisti autuutein.
Kirottu kulta! Hehkus helvetin
On tuli-ahjost' enne alkusin,
Sokaisevainen silmät ihmisten;
Saatanan syötti sielun-onkehen.
Voi, josp' en oisi konsa syntynyt,
Josp' äidin kohtu oisi ehtynyt,
Ennenkuin tuotti minut ilmoillen,
Kirouksen lapsen ijankaikkisen!

PILATUS:

Voi sua Juudas! Osas kamala!
Voi — voi yhtä kurjaa minua!

JUUDAS:

Kaifaan raadon korppikotka syö,
Sielua peittää kadotuksen yö.
Sinulle myöskin hauta aukenee,
Ennenkuin uusi aamu valkenee.

(Kato).

PILATUS:

Todella kurja olen onneton:
Ijäti kirottu se hetki on,
Jolloin ma ryhdyin tähän asiaan!
Miks'en ma koito kuollut aikanaan
Sodassa Parthilaisten julmien
Raatelemana, tahi susien
Hampahissa Dalmathian metsän,
Pimeässä kohduss' eksyneenä,
Käydessäni karjanpaimenessa
Oman äidin evähiä syöden?

(Proculan, Pilatuksen vaimon, haamu ilmestyy).

— Oi, mitä näen? Taivaan ihanaa!
Voivatko henget myöskin kangastaa?
Procula! Joko totta vainajat
Kaikki mun luoksein tänne saapuvat,
Vai joko siirryn maasta Manalaan?
Olenko Proserpinan nurmilla,
Joilla hän poimiskeli kukkia,
Pluto koska hänet maasta ryösti?
Alcestis kuin ennen ihanainen
Takaisin saapui Tuonen alhosta Herkules
saaliin riisti kuoleman,
Miehelle antoi rakastavalle,
Jonk' edest' uhrannunn' elämänsä
Esikuva naisten iki-ihana —
Saavuitko siten myöskin, Procula
Kallihin, vaiko tulit ottamaan
Hyvästit ijäiset, kun astumaan
Sa näet joutuvani Tartaroon
Tuskia julmempia Tantaloon
Kestämähän iki-ankaroita?
Puhu, kallis, vaikk'en säveliä
Äänes' armaan kestäisikkään kuulla —
Puhuthan kuolemattomalla suulla —
Mutta sun muotos puhdas taivahan
Loistoa luokoon ikivaivahan,
Jonne mun täytyy, konnan verisen,
Syystäni mennä kautta rikosten.
Lausuos; ennen tahdon suloisimman
Äänes' armaan kautta ikikuolla,
Eläisin kuin sitä kuulematta.
Naiset on toiset käärmeinä tiellä
Jaloissa miehen myrkyllisinä.
Sinussa yksin puhtaus sielun
Ain' oli mielen ylentäjänä.
Suo minun nähdä lilja valkosin:
Aaltova poves lumipuhtahin;
Silmies tumma tuli suloisin;
Kutries musta yöhyt ihanin!
Oi, sinä ihmisistä ainoa,
Jok' olet ollut mulla sieluna —
Elämää kallihimpi kuollehena!
Miks' olet haamu — juo'os vertani,
Tässä ma avaan sulle rintani
Hehkuvan, kuuman elonlähtehen.

(Iskee miekalla rintaansa, josta verivirta kuohahtaa esille).

Kas niin, juo — ja puhu armahin!

PROCUA:

Pilatus, ei voimaa verelläs
Pois ole pestä sinun syntiäs.

Se veri yksin synnin puhdistaa,
Mi vuosi Golgathalla. — —

PILATUS:

Kauheaa,
Ällös, sa armas, verinäytelmää
Muistuta mulle.

PROCLA:

En; vaan ylevää
Uhrina, synnin ikisovinnoksi
Mik' annettiin.

PILATUS:

Mulle tuomioksi.

PROCLA:

Varoitinhan, rakas, sua kerta,
Ettet sa vuodattaisi Pyhän verta.
Mutt'et sä raukka siitä huolinut;
Untani et sa muka uskonut.

PILATUS:

Enhän silloin järkimiehenä
Tahtonut unelmia peljätä.

PROCLA:

Eihän se ollut unta hourivan,
Vaan oli ilmoitusta Jumalan.
— — Oi, ma aina muistan elävästi,
Kuink' olin Galilean profeetan
Luona vuoren ruohorintehellä
Kapernaumin lähikunnahilla.
Genesaretin vedet välkähtelit
Aamu-auringossa kirkkahassa.
Kirkkahammat vielä opetukset
Tulvailivat hänen huuliltansa.
Kansa kaikki kuuli ensi kerran
Jumalaisen rakkauden ääntä,
Jonka kosketusta joka rinta
Sykähteli, aaltoeli kilvan,
Pidättäen koska hengitystä
Korkeinta armon julistusta
Ahmiellen äänetönnä istuit.
Oi, se näky eipä mielestäni
Konsa haihdu; silloin ensi kerran
Povessani tulen tunsin oudon,
Liekin, sytytetyn taivahasta:
"Tämä Herra, pyhä Vapahtaja
Ihmiskunnalle on lähetetty",
Niin se kuiski ääni tunnossani,
Jota ensin mielin tukehuttaa.
Mutta syntieni muisto musta
Särki sydäntäni, elämäni
Näky kaikki hukkaan eletyltä.
Turhuus irvisteli vastahani
Joka askelella kodissani.
Voi sit' yötä, jolloin tunnontuskat
Polttavaiset nostit syntieni
Haamut julmat piilopaikoistansa,

Muiston kammioista, tuomiolle
Vaativaiset sieluani kurjan!
Silloin ajattelin uudestansa
Sanoja, joit' olin eilen kuullut;
Niiss' oli lohdutusta syntiselle,
Kurjimmalle anteeks'antamusta,
Kun Hän luokseen kaikki kutsui kurjat,
Antoi anteheksi armoisesti
Naisillekin syvään langenneille.
Silloin syntyi usko sydämmeeni:
Rukoilin ja kiitin Jumalata,
Joka armon ikilähtehestä
Voitehet nyt lievittävät laski
Sielun haavoilleni polttaville.

PILATUS:

Oi, sa autuas — minä katala
Kautta rikostein kaiken särkenyt
Olen toivonkin mahdollisuuden.
Monet veriset, raskaat rikokset
Elämäni tietä synkistyttää.
Ristiinnaulitsin Pojan Jumalan,
Se on totta teko kauhistavin.
Mutta rikostein on se kukkura,
Loppukehitys sielun paatuneen.
Galilealaisten murha julma,
Moninaisimmat virka-uralla,
Sotilaana myös tehdyt vääryydet
Painaa sieluain; kaikki nousevat
Korppikotkat kuin raatelemahan
Kurjaa sieluain, enkä väistyä
Voi, en paeta, vaan Prometheys
Kuni kytketty teräskallioon
Korppikotkan' antaa joka aamu
Uuden maksansa yöllä kasvaneen:
Petolintu julma teräskynsin
Iskee, repelee, syö ja maistelee,
Kuni Lucullus herkkupöydässään;
Niinpä sieluain synnit polttavat
Ahnahat kuin pedot raatelevat.

PROCLA:

Sitten onnellisna, autuaana
Elin, kunnes murha-aikehista
Juutalaisten kuulin kuiskattavan.
Mutt' en tiennyt, että aikoisivat
Vedota sun tuomioshos tässä;
Enkä yönä sinä onnetonna
Aavistanut rikostyötä mustaa,
Herran pyhän kiinniottamista.
Nukuin linnassamme untuvilla,
Yöhyt rauhaa henki ihanainen.
Mutta unessani ilmestyvi
Eteheni Herra kärsiväinen
Kruunattuna orjantappuroilla,
Ruoskittuna, vertavuotavana,
Kuni pahin rosvo surmattava.
Oi, ma kauhistuen alas vaivuin,
Mutta Hänen katsehensa hellä
Kyyneleistä katsettani kohtas,
Ja Hän lempeästi lausueli:
"Sinun kannan syntiesi kuorman."
Voi, ma tunsin tuskaa polttavinta:

Täytyikö mun syntieni tähden
Hänen, ihmisistä puhtahimman,
Jumalaisen kärsiä? Hän silloin
Käänsi kasvot verta vuotavaiset
Minuhun ja rakkahasti virkkoi:
"Verein sinun sovintos on uhri,
Sinull' anteeks'antamus ja rauha."
Siitä iloitsin — vaan tuokiossa
Näin sinun Hänet tuomitsevan
Kuolemaan ja kansan raivokkahan
Ristiinnaulitsevan Hänet, pyhän.
Yöhyt musta peitti auringonkin,
Maahut järisi ja vuoret halkes' —
Kansa parkui paetessaan kurja —
Lyöden rintoaan — ma peljästyen
Heräsin ja sanan sulle laitoin
Kiirehesti, koska sain ma kuulla
Että Herra oli edessäsi
Tuomittavaks' annettuna aivan
Kuten olin uneksinut koito.

PILATUS:

Metallia hehkuvaista kaadat
Sydämmeeni — mutta jatka, armas.

(Vaipuu pitkällensä).

PROCLA:

Sanan annettuain saattajalle,
Näin vielä unta uudestansa:
Seisoin yöllä aivan pimeällä
Öljymäen sulorintehellä,
Silloin kuulin soiton suloisimman
Taivahasta, mikä sielun nosti
Ylös maasta, kuni kotkan siivin,
Taivahien taivahisin asti.
Samall' äänen kuulin voimakkaimman,
Joka värähytti sydäntäni,
Särki kalliot ja haudat aukas',
Kutsui kuollehetkin elävinä
Esiin haudan varjo-kammioista.
Pilvet repesivät taivahalla,
Valo tuhansia auringoita
Kirkkahampi, koitti iki-aamu:
Heleästi loisti Herran haamu
Pilven säkenöivän keskustassa,
Josta jyrinä ja leimaukset
Kävi halki äärettömyyksien.
Henget säteilevät kirkkautta
Häntä ympäröivät palvelevat
Lukemattomat ja voimalliset.
Kansat kutsuttikin tuomiolle:
Syntiset, nuo julmat paatunehet,
Alas ikituleen tuiskuvahan
Vajosivat — mutta autuahat
Puvun puhtahamman aamukoita
Saivat sekä sädehtivät kruunut
Valtakunnass' ijankaikkisuuden.

(Kato).

PILATUS:

Mihin jouduit, Procula sa armas?
Miksi pakenit, sa haamu kallis?
Tule takaisin, oi, älä jätä,
Procula — oi, elämäni, viivy!

— — — — —

Oi, ei viivy — palaja, ei kuule!
Julma kohtaloni lähestyvi.
Huu! Ken tuolla? Herodes ja Kaifas!
Julma Juudas! Miksi lähestytte?
Sotilahat — ristiinnaulitsijat,
Pilkkaajat — ja Tiberius — Sejanus —
Katsehenne veren jäädyttävi!
Oi, Pluto — Jupiter, syökse, syökse
Tulisilla vasamoillas alas
Nämät mustat henget! uh! ja tuolla
Galilean miehet verissänsä!
Älä katso minuun, julma rosvo,
Barabbas — oi miksi tungeksitte
Lähelleni? Pois te pahat henget!
— Voi! ma vaivun — alas — Tar-ta-ro-hon
Sinne — iki-heh-kuva-han vai-i-vun.

(Kuolee).

PIISPA TUOMAS.

HISTORIALLINEN RUNOELMA.

I.

(A. D. 1248. Kaunis kesäpäivä Gottlannissa).

TUOMAS (yksinänsä istuen kalliopaadella louhuisella merenrannalla, katsellen haaveksivasti Suomea kohden, siintelevälle merelle):

Tää kesäpäivä ihana
Muistot herättävi hengen
Raskahat sulo Suomesta.
— Oi, josp' oisi ollut aina
Tekemättä teko musta!
Muistan kuni eilispäivän
Ajan kauniin — veri kiehui
Rinnassani, riehui into:
Tahtooin tehdä mainetöitä.
Takaisin oi jospa voisin
Saada kulta aikakauden,
Jolloin eessäni elämä
Kaunihina kangasteli:
Tilaisuudet tulevaiset
Toivon valo kirkasteli;
Ruusuhohde maailmalla
Sydän täynnä tunnelmia!
Silloin olin Rantamäen
Kaunihissa kartanossa.

Oi, ne Suomen metsäseudut!
Mikä hiljainen humina
Suloisessa siimeksessä,
Tuulen hiljaa huojuttaissa
Kuusia ja koivupuita;
Käen kultaisen kukunta
Helkähdellen harvallensa,
Kuni kellot juhlalliset
Kutsuvana kuulemahan
Jumalamme ilmoitusta.
Siellä eläisin ikäni,
Kuolisin sen kansan tähden,
Jos vain voisin hyödyksensä.
Omituinen, itsenäinen
Luonne kansan on todella,
Mutta mieltä kiinnittävä:
Luja, syvä, uskollinen,
Kova niinkuin rautatammi,
Mutta hellä ja hymyvä
Myöskin, kuni aamurusko,
Mikä maata suuteleepi,
Havahuttaa luonnon kaiken
Yösen pimeään jälestä.
Niinkuin honkien humina
Suomen metsän syvyydessä
Illan rauhaan nukkuvaisen
Luonnon kesäisen povella,
Niin on luonne suomalaisen:
Tyyni, mutta tuntehikas,
Hiljainen ja hehkuvainen.
— Siellä istuin itsekseni,
Mietin suuria tekoja.
Aina meitä uhkaeli
Venäläinen vainolainen;
Suomen sukuiset samalla,
Heimo hurja Karjalaisten,
Jotk' ei onnettomuudeksi
Ymmärtäneet olevansa
Samaa verta veljiensä
Hämäläisten, Suomalaisten.
Heitä vastahan herätin
Ristiretken, ritareita
Sekä suuren sotajoukon
Saaden Eerik kuninkaalta,
Paavin käskyä odotin,
Tietoa ja määräystä,
Kuka retken johtajaksi.
Silloin — ulkona kävelin:
Oli kuuma kesäpäivä;
Laihopellot lainehtivat
Viljavina vainioilla;
Tuuli hiljainen suhisi
Metsässä, ja ruohokossa
Surisivat iloissansa
Luonnon pienimmät itikat.
Juuri silloin saapuvaksi
Näin jonkun ratsastajan
Viljavainion perältä:
Kirje paavilta tulevi,
Sinetillä suljettuna
Pergamentti-kääry kallis.
Kuinka kiehahti vereni!
Kuinka silmin ahmivaisin
Luin sitä määräystä!

Mutta siinä mielestäni
Oli vähäisen vajava
Käsky, eikä selvitetty
Kyllin suorilla sanoilla,
Jotta saisin johtovallan
Ristiretkellä pyhällä.
Silloin henki pimeyden
Kuiskutteli sielussani:
"Lisää tuohon yksi sana —
Tahi kaksi — selvemmäksi
Käypi kaikki — eikä tässä
Mitään pahaa" — kirottua
Ääntä ensin vastustelin,
Mutta viimein — kurja raukka!
Tottelin — ja nopeasti
Piirsin: "*duce Episcopo*".[1]
Tehty tekemättömäksi
Nyt ei muutu — Jumalani,
Armahda ja anteeks' anna,
Nosta kurjaa sieluani!
Sitten riensimme sotahan.
Oi, niin täynnä toivehia!
Suuri laivasto vesiä
Suomen lahden viiletteli,
Kuni parvi joutsenia.
Valkopurje-purtosemme
Lensi lokkien keralla
Sinervillä lainehilla
Myötätuulella tohisten
Päivän kirkkahan valossa.
Monta miestä miekallista,
Monta uljasta urosta
Oli sotisovassansa
Valmis miekan mittelöhön.
Mielessämme kuvitellen
Voiton kultaisen iloa,
Nowgorodin kukistusta,
Suomen kirkolle ihanan
Rauhan ajan alkavaksi,
Nevan luokse luontelimme,
Maalle nousimme rutosti.
Pian näkyi vihollinen,
Ratsujoukko eellimmäisnä,
Keveä ja harjoitettu
Taistelussa Mongooleja
Vastaan Keski-Venäjällä,
Missä oli murrettuna
Sotajoukko Batu-kaanin,
Dshingis-kaanin jälkeläisen,
Jota palvelut Venäjä,
Kuni suurta kaaniansa.
Tämän voiton saavuttanut
Jaroslaw — ja Aleksander
Vesa uljas Jaroslawin,
Johti joukot vastahamme.
Moni-kymmentuhantiset
Laumat laajoilta aroilta
Lainehtivat edessämme:
Pölypilvi taivahalle
Nousi silmän kantamalta.
Suuri rintama urosta
Varuksissa välkkyvissä,
Joihin aurinko kuvansa
Loisti — näky häikäisevä

Nevan rantahietikolla.
Myöskin meidän joukossamme
Kolmekymmentä tuhatta
Oli uljasta urosta,
Rintajoukko ritareita,
Joitten kiiltävät kypärät,
Vaskipuku paistavainen
Välähteli liikkussa,
Kuni leimaus salaman.
Asemamme valitsimme
Ischoran ja Nevajoen
Tekemässä kulmanteessa,
Jottei voitu kiertämällä
Meitä estää palaamasta
Laivoihimme tarvittaissa.
Uljas miel' oli urosten,
Ilo sähköi silmistämme,
Nähdessämme vihollisen
Taajat parvet tasangolla,
Jossa uskoimme olevan
Meille voiton valmistetun,
Tasapäässä tappelussa
Sekä koston kohdannehen
Näitä kirkon sortajia.
Pyhän Neitsyen nimessä
Ryntäsimme — ritarimme
Kaasi maahan Venäläistä
Kuni niittäjä norossa
Kaataa nurmen nukkapäätä.
Mutta lauma vihollisen
Aina täytti aukot — uudet
Riensi sorretun sijalle,
Veres joukko uupunehen,
Kunnes joukkomme, alati
Ahdistettu, uuvutettu
Peräytyi — voi, se julma
Hetki! Vielä tunnen tuskan
Sydäntä mi kouristeli,
Poltti luita, ytimiä,
Nähdessäni sotajoukon
Äsken voittamattomaksi
Arvatun jo hajoavan,
Vihollisen yllättävän
Osastoita, tuhoavan
Siivet rintaman sivuilla,
Sekä käyvän ylpeänä
Päälle sorretun, tuhotun —
Kaikki oli menetetty!
Ainoastaan yöhyt esti
Vihollisen voittamasta
Meitä luona laivojemme,
Joihin jäänehet pakeni.
Haudattua kuollemme,
Verhoss' yöhyen hämärän
Purjehdimme surumielin
Pitkin aaltoja takasin
Suomehen ja Ruotsinmaalle.
Näin se päättyi ristiretki,
Josta suuria odotin!
Mutta vasta tultuani
Kotihini, Rantamäen
Kaunihissa kartanossa,
Mulle selvisi asia:
Niinkuin olis' rintahaini

Puukko pistetty tulinen
Välähti nyt sydämessä
Tunto syntini kamalan.
"Sinun syysi, Tuomas parka,
Että kirkon vihollinen
Ilkkuelee voittajana.
Sinä väärällä teolla,
Rikoksella riettahalla
Herran pyhän sotajoukon
Saastutit ja kansallesi
Tuotit tappion, häpeän,
Kirkolle ja Jumalalle
Suuren vahingon, katala."
Näin se ääni omantunnon
Alkoi syytellä minua,
Enkä voinut puolustaida.
Voi, on kurja kurjuuttani!
Kuinka suuren armon Herra
Oli antanut minulle!
Oli uskonut omansa,
Sielut ostetut verellä
Pyhimmällä puhtahalla,
Minun johdatettaviksi
Hänen luoksensa sanalla
Suloisella armostansa,
Sekä seurakunnassansa
Palvella ja opastella.
Hänen armovoimastansa
Olin saanut kokemusta
Oman sieluni sisällä,
Sekä syntisten monien.
Kääntymyksen, uudistuksen
Nähnyt, työstäni hedelmän.
Olin itkenyt ilosta
Koska Herran Henki voitti
Sielut synnin kahlehtimat,
Sekä johti ihanasti
Uskon tiellä edellensä.
Olin tuntenut surua
Sydämessä polttavaista,
Katkerilla kyynelillä
Valittanut lankeemusta
Jonkun synnin petoksella
Voitetun ja rukoellut
Herralt' anteeks'antamusta,
Voimaa uudell' elämälle.
Siten nousi langennutkin
Eksytettykin palasi,
Sekä nautti Kristuksessa
Armon uutta ihanuutta.
Mutta nyt! Oi, kadotusta!
Olin itse langennunna
Paljon muita syvemmälle,
Herran hyvyyden häväisten,
Armon pilkaten pyhimmän,
Murheelliseks' saattamalla
Pyhän Hengen — ja Jumalan
Rakkauden suloisimman
Siten loukannut, katala,
Oman kunnian kirotun
Etsinnässä ylpeässä.
Pettämänä häijyn hengen!
Voi, sen tuskan hirmuisuutta!
Voi, sen tunteen kamaluutta:

Nähdä syvän syyllisyyden
Erottavan itseäni
Jumalasta, Herrastani,
Vajottavan pimentohon
Yötä synkkää mustempahan;
Tunnelmata toivotonta,
Jossa huutaa parkumalla
Armoa ja pelastusta —.
Maassa vierivi matona,
Eikä löydä lohdutusta!
Oi, josp' eivät ikänänsä
Siihen tilaan syvimpähän,
Epätoivon pohjattoman
Kuiluun syösten, sielukullat
Vihollisten, pakanoitten,
Joutuisi tai Juutalaisten!
Kun toivo sammuu sielusta,
Sen käärii ikipimeys,
Ja tuli aina polttava
Sydäntä kalvaa, epäily:
Katumus ilman armoa —
Se helvetin on kauhistus
Ja kadotettuun kirous.

[1] "Piispan johdolla".

— — — — —

Jumala, suuri armossa
Mull' antanut on toivoa —
En muutoin kestäis' elämää, —
Kun tunnoss' aina kirveltää
Polttava tuli tuskien,
Jos milloin palaa Suomehen
Muisto, jopa joskus. —

— — — — —

Herra, armossa muistaos,
Poikas verellä huuhto'os
Pois sielusta syntitahrat.

(Laulaa):

Tua Jesu dilectio
Grata mentis refectio:
Replet sine fastidio,
Dans famem desiderio.

— — — — —

Desidero Te millies
Jesu mi, qvando venies?
Me laetum qvando facies?
Me Te qvando saties?[1]

[1] Jeesuksen on rakkaus,
Mielen sulo-virvoitus,
Ain' on uusi tyydytys,
Kaipauksen herätys.

Sinua, oi, ikävöin,
Tuhannesti päivin, öin:
Milloin tulos leimahtaa,
Iki-ilon kirkastaa?

II.

(Myrskyinen yö Gottlannissa samalla louhikko-rannalla).

TUOMAS (kävelee rauhattomana edestakaisin, aaltojen hurjasti kuohuessa; suuri hyökyaalto lähes peittää kävelevän vaahdollaan, mikä loiskahtaa korkealle pitkin kalliota):

Ulvo'os myrsky — kuohu
Vihainen, vaahtopää
Aalto ja kallioita
Huuhtelee — kylmempää
Josp' oisi, loiskuva läikkä,
Vetesi, jäitä sais'
Sataa ja jääksi kaikki,
Muuttua helmassais!
— Kas, täss' on poveni kuuma.
Sen ahjo hehkullaan
Vois sulata jäiset vuoret;
Mi saisi sen sammumaan?
Siell' ikuinen liekki hohtaa
Ain' uutta tuskaa — niin,
Taas armas yöhyt, muille
Mik' antaa jäseniin
Levon ja suloista unta
Silmille sirottaa,
Vain lisää minulle tulta —
Tää myrskykö vilvottaa
Vois mieltä miehen, mi kuolla
Tahtoisi — eikä voi,
Ei tohdi, vaikk' olis hauta
Leponi ainut — oi!

— — — — —

Mutta mitä kuulenkaan!
Johan täällä lauletaan.

(Aalloilta kuuluu Vellamon neitojen laulu):

Kannel Ahdin soi
Kunnes aamun koi
Idän taivaalla kirkasna hohtaa.
Nyt tanssimme taas —
Emme ulvontaas,
Myrsky ärjyvä, pelvolla kohtaa.

Tämä kaunist' on:
Meri arvaamaton
Täynn' aaltoja on lakkapäitä!
Kisaellen vaan
Käy karkelemaan
Tässä Vellamon neitojen häitä.

Tämä hauskaa vaan:
Nyt hypellä saan;
Kuinka iso on tanhumatanner;
Eipä silmillään
Näe ääriäkään,
Eikä vapise allamme manner.

Se iloa on
Ja lukematon
On Ahtolan morsiuskansa.
Hei, kanssamme vaan
Käy karkelemaan:

Kuka surisi nuoruuttansa!

TUOMAS (laulun vaiettua):

Onko helvetin henkien
Tää hurjaa kuollontanssia?
He nousivatko kiusaten
Hukuttaaksensa sielua?
Suloista olis hypätä
Aaltojen helmaan viileään,
Jos siihen loppuis' elämä,
Sammuisi ikipimeään.
Jos, niinkuin Joonas aikanaan,
Vois hirmumyrskyn tyynnyttää
Ja tulla levon satamaan,
Jumalan tahdon tyydyttää.
Jos, uudestansa ryhtyen,
Elämän hurjaan taisteluun
Sais käydä, kuni Niniven
Hän kaupunkihin tuomittuun,
Saarnaten pyhän Jehovan
Ankaran päivän tuloa;
Jos voisin minä Jumalan
Levittää armon valoa
Toivottomille sieluille,
Pimeyteen käärityn
Syvimmän tuskan omille,
Ja nostaa kansan, määrätyn
Hukkumahan, taas uudestaan
Elohon — silloin ilolla
Astuisin heti Ahtolaan.

(Kaukaa kuuluu kirkonkellojen kumea soitto).

TUOMAS:

Mitä tämä? Joko vihdoin
Järki jättää hallituksen
Särkyneessä sielussani?
Onko tämä Luojan kosto,
Tullut minun synnistäni?

— — — — —

Taikka, ehkä kuollon kellot
Äänet oudot kuulemani?
Ehkä tuska tuivertavi
Povessani polttavainen
Viimeisiä kertojansa.

(Ilmassa kuuluu henkien laulua).

Taas laulua — oi, ihanaa!
Taivaallista!

HENKIEN LAULU:

Armosta antoi Jumala
Poikansa ainokaisen,
Jok' osti verihinnalla
Syntisen kuolevaisen:
On synti sovitettu,
Kun veri vuodatettu
On Herran ristillä.

(Tuomas lankee polvilleen).

Jokainen, joka uskossa
Nyt antaa Jeesukselle
Sielunsa — etsii armoa,
Elämän lähtenette
Saa tulla — juokohon
Vapaasti — kaikki on
Lahjaksi annettu.

Sulasta rakkaudesta
Jumala ihmisille
Antavi ilman rahatta
Anteeksi syntisille
Myös veri-ruskeat
Rikokset riettahtat
Ijäti unhottaa.

(Myrsky tyyntyy — päivä koittaa).

TUOMAS (tyyntyneenä, viipyy yhä polvillaan, nousevan auringon ensimmäiset säteet valaisevat hänen kasvojansa, joita kirkastaa syvä rauha ja ilo):

Jo myrsky tyyntyvi, päivä nousee
Ja taivas kirkkaasti hymyilee:
Ja Jeesus Kristus mun sielussani
Nyt täydellisesti hallitsee!
Oi, Herra, kuinka Sun armoasi
Ma kurja voisin ain' ylistää!
Oi, ijankaikkinen rakkautes
Ken voi sen syvyyttä käsittää!
Nyt kuolen ilolla, tule Herra,
Jo katko maalliset kahlehet,
Ja poista verho, mun anna nähdä
Ne silmät, Sa joilla katselet
Tänn' alas maahan ja kurjimmankin
Myös ihmislapsosen sydämmeen,
Ja säälit, armossa etsiskellen;
Oi, näytä kasvosi, säveleen
Mitk' ijankaikkisen ylistyksen
Ain' uuden antavat, joissa — oi!
On ikikirkkaus jumaluuden,
Se valo, auringot mikä loi!

(Vaipuu alas ja kuolee).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK "SOITTO ON SURUISTA TEHTY" ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works,

by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up,

nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and

distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.